

สรุปองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

“จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ของคณะกรรมการจัดการความรู้ (KM) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เมื่อวันอังคารที่ 22 เมษายน 2557 เวลา 09.30 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมจันทรประภัสร์ ชั้น 5
อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
ฉบับแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือรวมทั้งมีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคมและการประยุกต์ใช้ มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ นอกจากนี้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพโดยสะท้อนจากการที่นักศึกษาสามารถเลือกเรียนรายวิชา หรือเลือกทำโครงการหรือชิ้นงานในหัวข้อที่สนใจในขอบเขตเนื้อหาของวิชานั้นๆ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้ และทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคม มีปรากฏในวงการศึกษาไทยหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น

- 1) การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning : PBL)
- 2) การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study)
- 3) การเรียนรู้แบบสรคนิยม (Constructivism)
- 4) การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study)
- 5) การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning)
- 6) การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning)
- 7) การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา (Crystal-based Approach)

(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2554. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาควิพิมพ์, กรุงเทพฯ.

จุดเน้นของการจัดการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด
2. ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

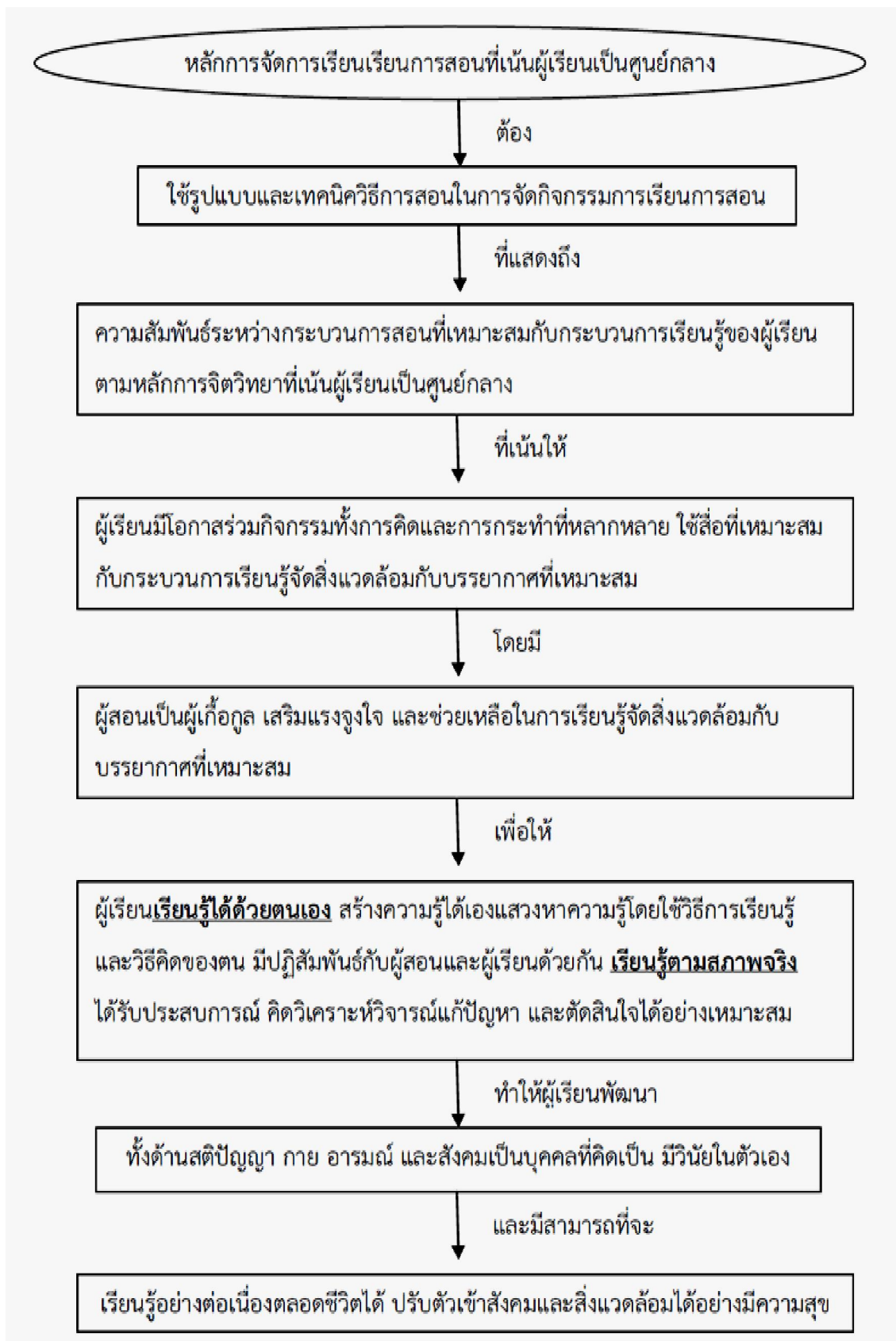
1. ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)
2. ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory)
3. ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)
4. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative Learning)

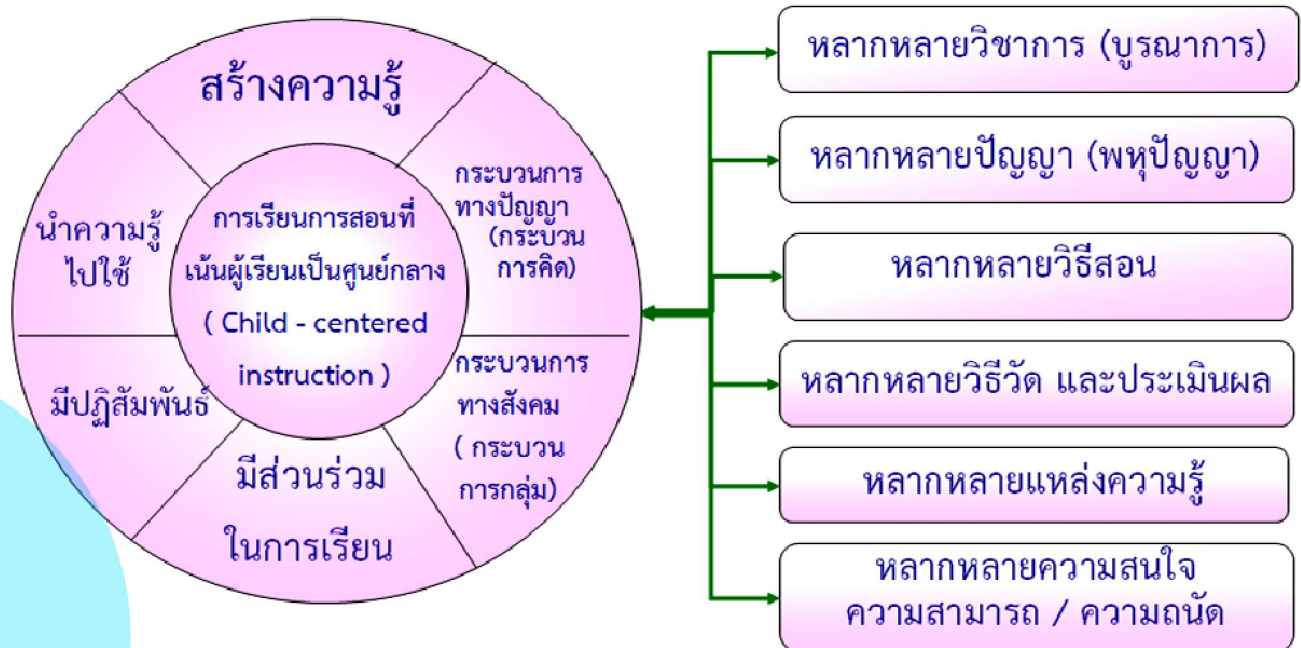
หลักการเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่งเสริมให้ผู้เรียน สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction) ด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้ (learning process) ได้แก่

1. มีส่วนร่วม (participation) อย่างตื่นตัว (active)
2. มีปฏิสัมพันธ์ (interaction) และร่วมมือ ร่วมใจ (co-operation) ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (share and learning)
3. ทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาทั้งสมองซีกซ้ายและขวา หรือพัฒนาพหุปัญญา (multiple intelligences)
4. การคิด (thinking) ซึ่งกระตุ้นด้วยการถาม (inquiry)
- 5 นำความรู้ไปใช้ และประยุกต์ใช้ (application)

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

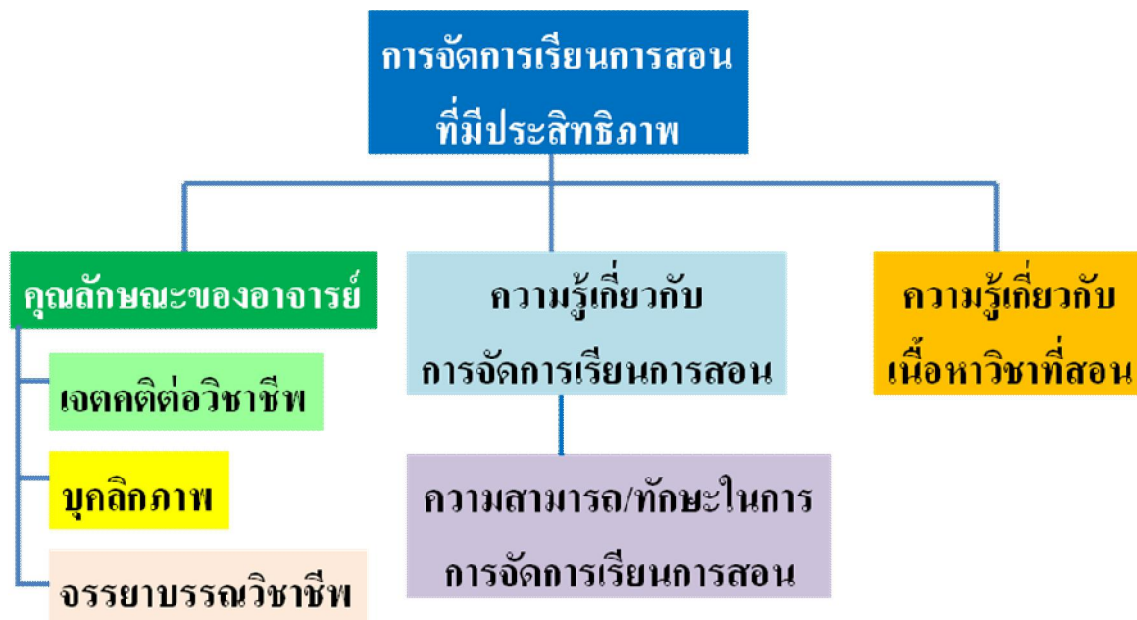

แผนภาพ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ที่มา : พิมพ์พันธ์์ เดชะคุปต์; 2550

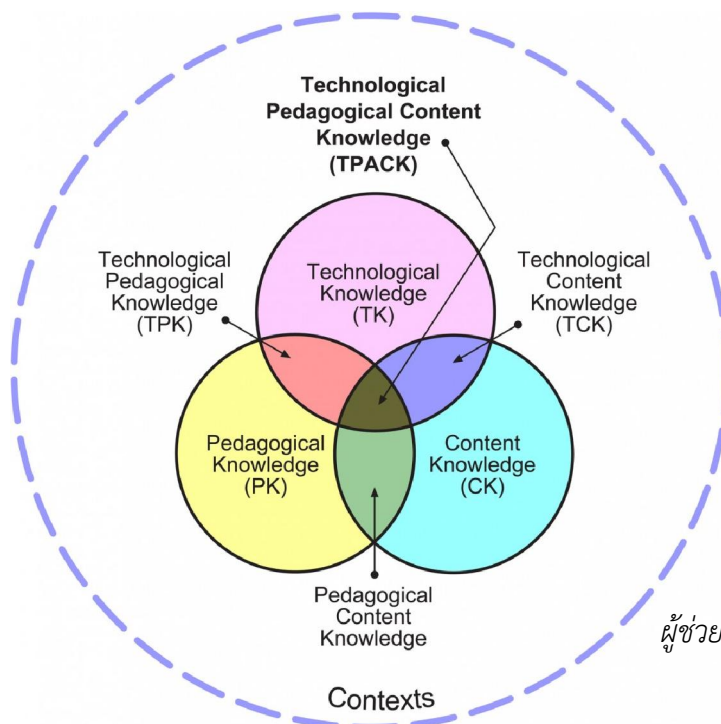
แผนภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว; 2557

ความจำเป็นที่อาจารย์รุ่นใหม่ต้องมีการจัดการเรียนการสอน ที่จะต้องพัฒนาประกอบ ด้วย 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ในการสอน (Pedagogical Knowledge)
2. ความรู้ในด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge)
3. ความรู้ในด้านวิชาที่สอน (Content Knowledge)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว; 2557

เทคนิคการจูงใจให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษมศรี อัครศรีพงษ์ธร; 2557

1. บุคลิกภาพและพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
2. การตั้งเป้าหมายของอาจารย์
3. การสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี
4. เตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมและต้องการจะเรียนรู้
5. ใช้วิธีการเสริมแรงตามความเหมาะสมและตามความจำเป็น
6. เทคนิคการปกครองนักศึกษาในชั้นเรียน
7. ใช้การทดสอบย่อย
8. การพานักศึกษาออกไปทัศนศึกษา ดูงาน และการเชิญวิทยากรจากภายนอก
9. การมอบหมายกิจกรรมหรืองานให้นักศึกษารับผิดชอบหรือปฏิบัติ
10. ส่งเสริมให้มีการจัดหาและใช้สื่อการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

บุคลิกภาพที่ดีของคณาจารย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศกมล สุขเกษม; 2557

1. บุคลิกภาพทางกาย
 - 1.1 รูปร่างหน้าตาและผิวพรรณ
 - 1.2 การแต่งกาย (เป็นการเสริมบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุด)

การแต่งกายที่เหมาะสม

 - 1.2.1 แต่งกายให้เหมาะสมกับความนิยมของสังคมในโอกาสต่างๆ
 - 1.2.2 แต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่
 - 1.2.3 แต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ
 - 1.2.4 แต่งกายให้เหมาะสมกับสถานภาพ เช่น เพศ วัย และผิวพรรณ เป็นต้น
 - 1.2.5 ความสะอาดของเครื่องแต่งกาย ทั้งเสื้อผ้ารองเท้า ไม่จำเป็นต้องราคาสูง แต่จำเป็นต้องสะอาด
 - 1.2.6 สวมเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับรูปทรงและเรียบร้อยอยู่เสมอ
 - 1.2.7 เสริมสวยตามความจำเป็น เน้นเพื่อการเสริมบุคลิกภาพ
 - 1.2.8 การใช้เครื่องประดับมีค่า ไม่ควรใช้ของมีค่าที่ราคาแพงเกินไป

2. กิริยามารยาท

กิริยามารยาทคือ การวางตัวให้ถูกกาลเทศะ เหมาะสมกับแต่ละบุคคลที่ปฏิสนธิด้วย
ทั้งกายจรรยา วจิจริยา และมนोजริยา โดยมีความสุภาพเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด

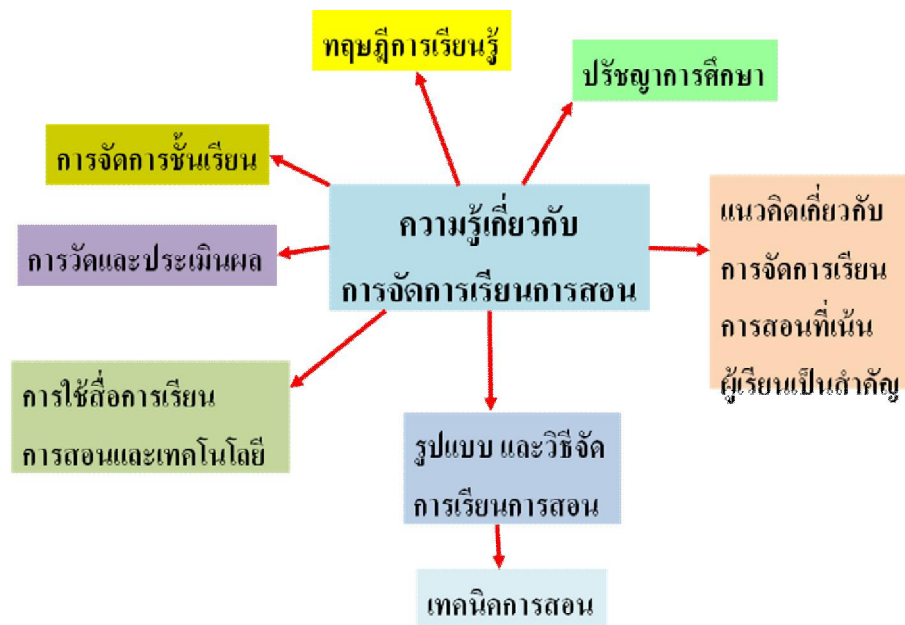
จรรยาบรรณครูไทยในปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศกมล สุขเกษม; 2557

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาประกาศใช้ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครูพ.ศ.2539 ขึ้นโดยได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 มี 9 ข้อดังนี้

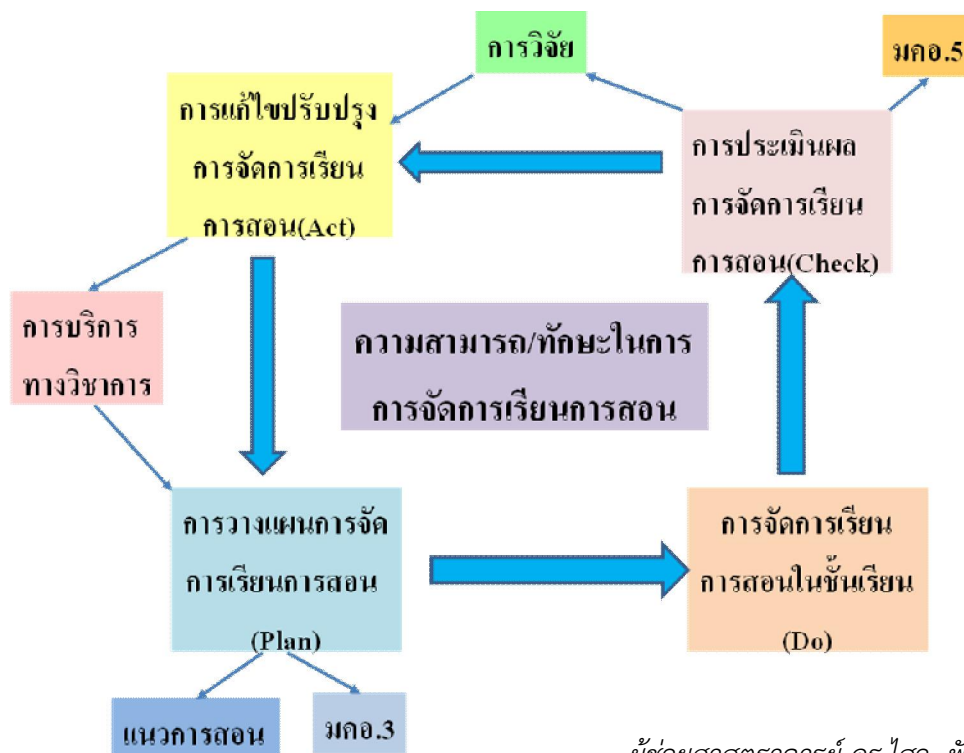
1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

แผนภาพที่แสดงสิ่งสำคัญที่อาจารย์ต้องมี เพื่อทำการสอนได้ดี และมีประสิทธิภาพ

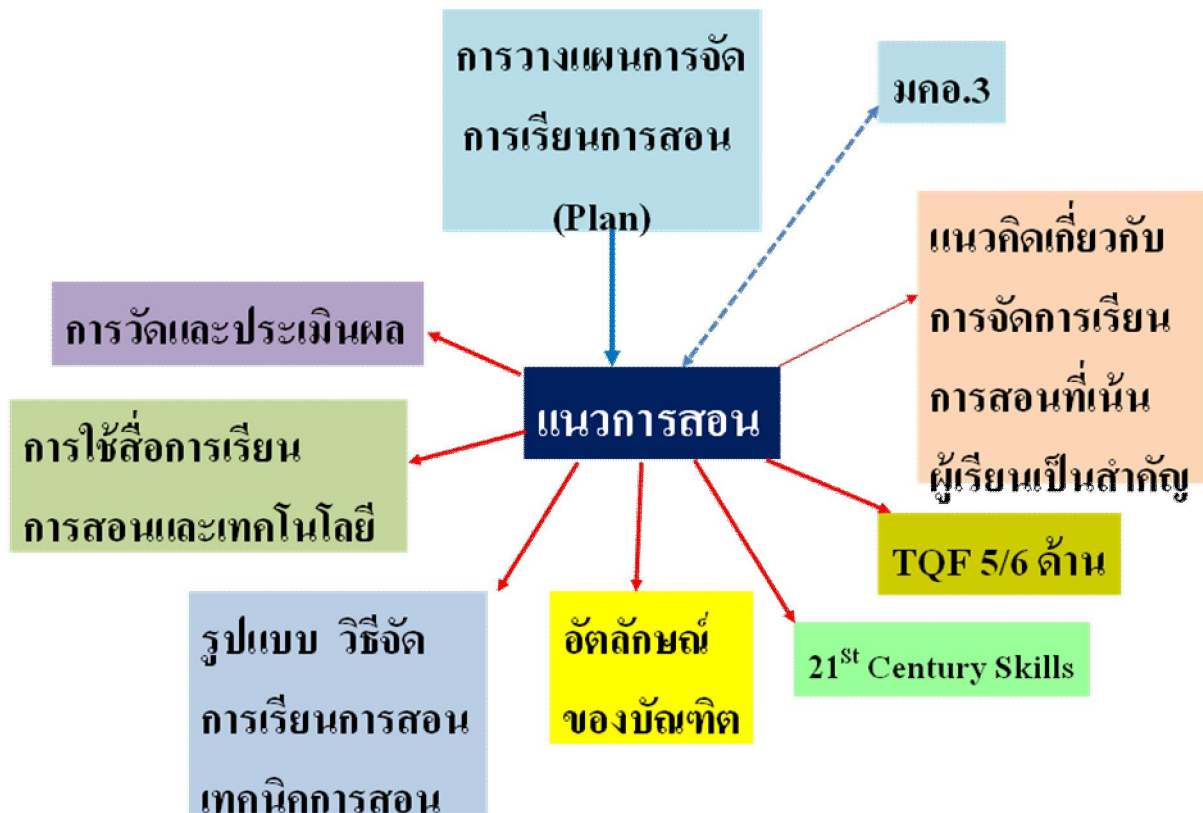
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว; 2557

แผนภาพที่แสดงความสามารถ/ทักษะในการจัดการเรียนการสอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว; 2557

แผนภาพที่แสดงการจัดทำแนวการสอนที่ดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว; 2557

รูปแบบการจัดทำแนวการสอน (Course Syllabus) ที่ดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พิทักษา; 2557

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

คณะ.....

แนวการสอน (Course Syllabus)

ชื่อ วิชา (ภาษาไทย).....

ชื่อ วิชา (ภาษาอังกฤษ).....

รหัสวิชา.....จำนวน.....หน่วยกิต.....

ผู้สอน.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำอธิบายรายวิชา

.....
.....
.....

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)

1.ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral)

.....

2.ด้านความรู้

.....

3. ด้านทักษะทางปัญญา

.....

4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ

.....

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

.....

6. (ถ้ามี)

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

ลำดับที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งการเรียนรู้	วิธีการวัดผล

ข้อตกลงในการเรียน

.....

.....

.....

เอกสารอ่านประกอบ

.....

.....

.....

สถานที่ติดต่ออาจารย์

.....

.....

งานที่ได้รับมอบหมาย

.....

การวัดและประเมินผล

1. การวัดผล

.....

.....

.....

2. การประเมินผล

.....

.....

บทบาทผู้สอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริบูรณ์ ศรีมาชัย; 2557

การแนะแนว (Guidance) หมายถึง เป็นผู้ช่วยเหลือให้นักศึกษาให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สร้างเสริมให้เขามีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีทักษะการดำเนินชีวิต มีคุณภาพทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤติ วางแผนการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ในชีวิตได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

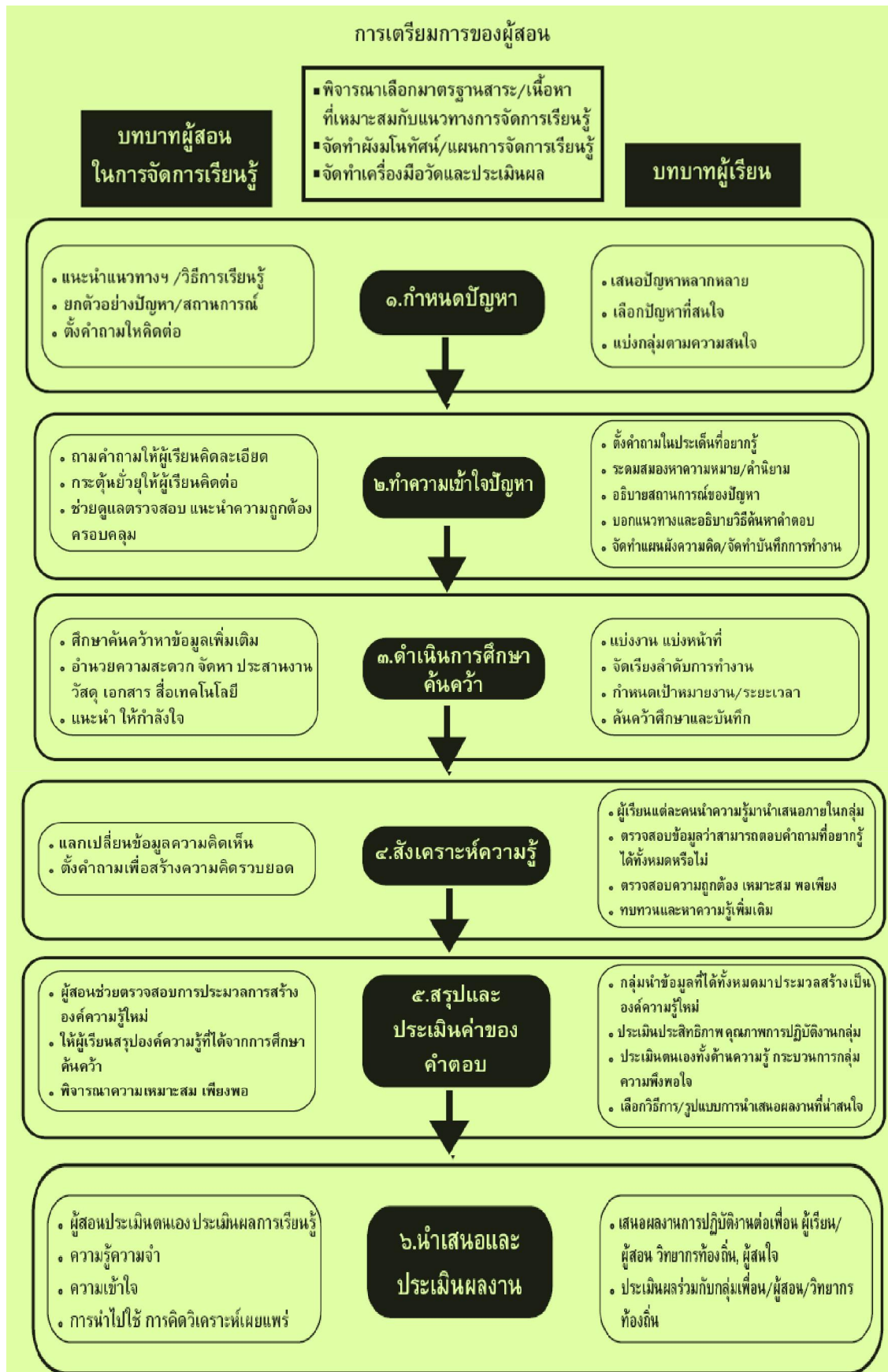
วิทยากรกระบวนการ (Facilitator) หมายถึง เป็นผู้จัดรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยกระตุ้นให้กลุ่มเรียนเกิดการวางแผน การจัดองค์กร การปรับปรุงงาน การมีวินัย และการติดตามกิจกรรมของกลุ่มเรียน

การเสริมแรง (Reinforcement) หมายถึง เป็นผู้ทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากผลการกระทำที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น

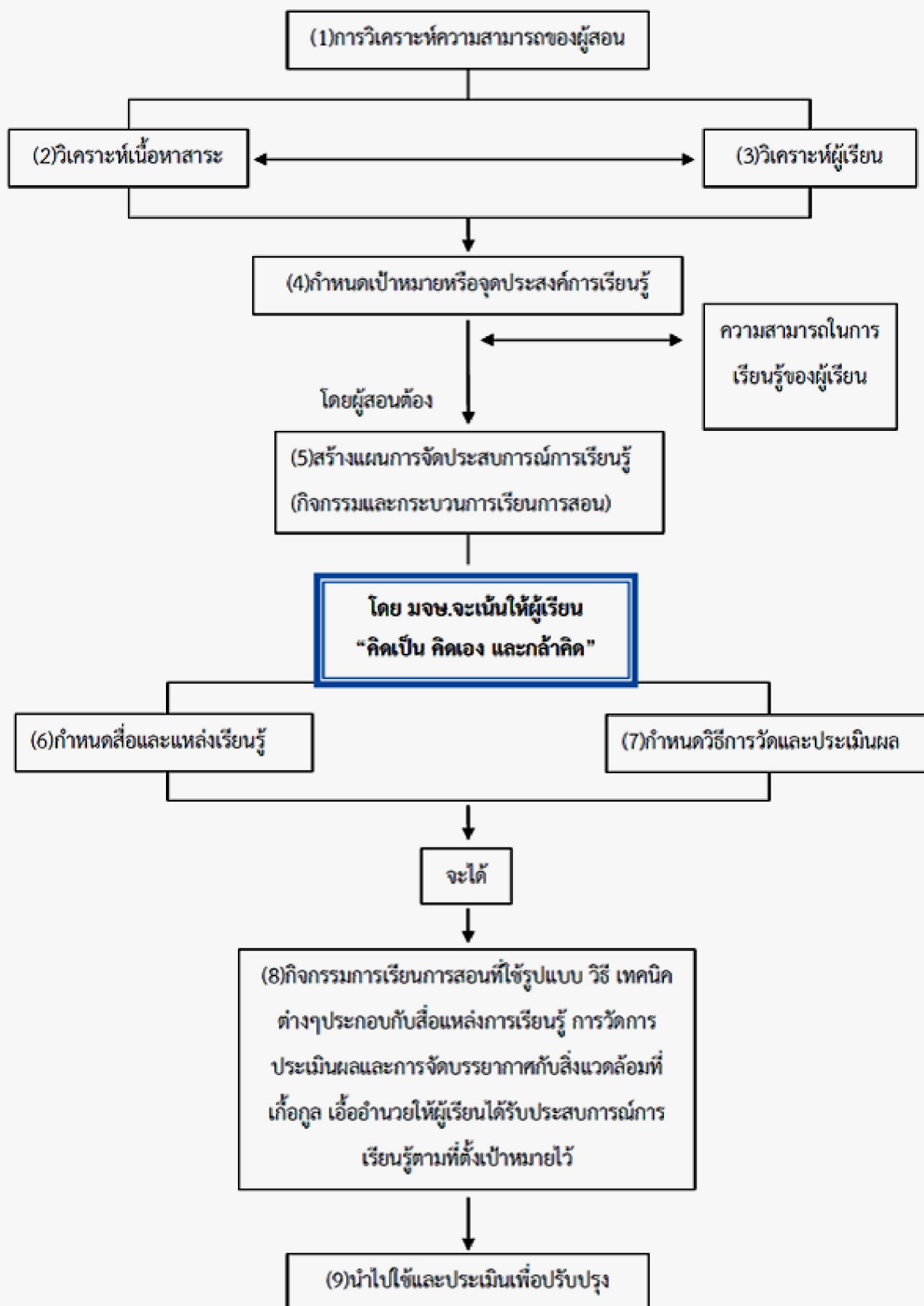
การประเมิน (Assessment) หมายถึง เป็นผู้ทำประเมิน ที่มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทั้งเชิงปริมาณ และเชิงบรรยายอย่างเป็นระบบ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมได้มาเรียบเรียงให้เห็นคุณลักษณะที่แท้จริงของนักศึกษาทั้งจุดเด่นที่ควรพัฒนา และจุดด้อยที่ควรปรับปรุงแก้ไข

แผนภาพการเตรียมการของผู้สอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริบูรณ์ ศรีมาชัย; 2557

ขั้นตอนปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลักษณะของการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดังนี้

1. **Active Learning** เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่ เตรียมการจัด บรรยากาศการเรียนรู้จัดสื่อสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

2. **Construct** เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองอันเกิดจากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ที่พึงประสงค์

3. **Resource** เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งบุคคล และเครื่องมือทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ) ธรรมชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา และทุกสถานการณ์)

4. **Thinking** เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูก ทางคิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น (ทิสนา แชนมณีและคณะ, 2543:55-59) การฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล มีวิจารณญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถแสดงความคิด เห็นออกได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

5. **Happiness** เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข เป็นความสุขที่เกิดจากประการที่หนึ่ง ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจสาระการเรียนรู้ ขวนให้สนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย ให้แสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ประการที่สองปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกกับการเรียน

6. **Participation** เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัดความสามารถ ความสนใจ ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้น มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและสามารถประยุกต์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

7. **Individualization** เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นอัตบุคคล ผู้สอนยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกันโดยมีความเชื่อมั่นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

8. **Good Habit** เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ได้มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนมีคุณลักษณะนิสัยดีงามที่สังคมพึงปรารถนา

ตัวบ่งชี้การสอนของอาจารย์

1. อาจารย์เตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการ
2. อาจารย์จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกฝังใจและเสริมแรงให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้
3. อาจารย์เอาใจใส่นักศึกษาเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักศึกษาอย่างทั่วถึง
4. อาจารย์จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักศึกษาได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. อาจารย์ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงด้วยตนเอง
6. อาจารย์ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มพร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อย

ของนักศึกษา

7. อาจารย์ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. อาจารย์ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. อาจารย์ฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัย ตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. อาจารย์สังเกตและประเมินพัฒนาการของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้จะเป็นแนวทางให้อาจารย์ได้เตรียมการวางแผน จัดบรรยากาศ จัดกิจกรรมและจัดกระบวนการเรียนการสอนต่างๆให้ถูกต้อง ทลอดจนเป็นแนวทางการประเมินการสอนของตัวครูเองด้วยอีกส่วนหนึ่ง

